

A Pécsi Ítéltábla a dr. Molnár Beáta pártfogó ügyvéd (fél címe) által képviselt **felperes neve** (címe) felperesnek - a Kolozsvári & Waldmann Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Waldmann Gábor ügyvéd fél címe) által képviselt **alperes neve** (címe) alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Pécsi Törvényszék 2016. szeptember 14. napján kelt 19.P.20.063/2016/12. számú ítélete ellen a felperes által 14. sorszám alatt, az alperes által 15. sorszám alatt benyújtott fellebbezések folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A másodfokú bíróság a **XXX-000** forgalmi rendszámú **O** típusú személygépkocsi törzskönyvének kiadására irányuló kereset tárgyában a pert megszünteti, és az elsőfokú bíróság ítéletét az e kereseti kérelmet teljesítő részében hatályon kívül helyezi.

Mellőzi annak megállapítását, hogy a felek az elsőfokú eljárásban felmerült költségeiket maguk viselik, és a felperest kötelezi, hogy tizenöt napon belül fizessen meg az alperesnek 25.000 (huszonötezer) forint elsőfokú perköltséget.

Mellőzi az alperesnek le nem rótt kereseti eljárási illeték megfizetésére kötelezését.

Az elsőfokú bíróság ítéletét egyéb fellebbezett részében helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek tizenöt napon belül 15.000 (tizenötezer) forint másodfokú eljárásban felmerült költséget.

Megállapítja, hogy az alperes 48.000 (negyvennyolcezer) forint fellebbezési eljárási illeték visszatérítésére jogosult. Határozatának rendelkező részét az elsőfokú bíróság útján az illetékes adó- és vámhivatalnak megküldi.

Megállapítja, hogy a felperest képviselő pártfogó ügyvéd első- és másodfokú díja a felperes terhére esik.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

Az alperes jogelődje, a **L** Zrt. 2008. évben együttműködési megállapodást kötött a **K** Kft. kereskedővel, mely megállapodás alapján a **K** Kft. az előzetesen írásban engedélyezettnek megfelelően az alperes jogelődjének nevében jogosult volt kölcsönszerződést kötni.

A felperes, aki korábban már vett fel az alperes jogelődjétől deviza alapú kölcsönt gépjármű vásárlásához, 2008. évben a **K Kft. p** telephelyén kiválasztott egy 1.150.000 forint vételárú személygépkocsit. 230.000 forint önerővel rendelkezett, a fennmaradó vételárrészhez kölcsönt kívánt felvenni. A kereskedő által ismertetett lehetőségek közül azt választotta, hogy a szükséges 920.000 forintot svájci frank deviza alapú kölcsönként az alperes jogelődjétől veszi igénybe.

Az alperes jogelődje a kölcsönt előzetesen engedélyezte, és a felperes 2009. január 21. napján megkötötte a ... számú egyedi kölcsönszerződést, mely szerint az alperes jogelődje 920.000 forint kölcsönt folyósított, azt a felperes 84 részletben 20.205 forint induló törlesztőrészlet mellett, mindösszesen 1.697.220 forint összegben volt köteles visszafizetni. Az első törlesztőrészlet 2009. február 25. napján, a többi a soron következő hónap 25. napján volt esedékes. A teljes hiteldíj mutató mértékét 22,89%-ban határozták meg. A szerződés szerint a Kamatváltozás I. és Kamatváltozás II. (árfolyamváltozás) elszámolási módja a kölcsönbevevő által választott normál devizaalapú finanszírozás (normál devizakonstrukció), ami mellett a Kamatváltozás I.-t és a Kamatváltozás II.-t a kölcsönbevevő a kölcsönbeadó hirdetménye szerinti gyakorisággal köteles megfizetni. Rögzítették a felek, hogy az egyedi kölcsönszerződésben nem szabályozott kérdéseket a szerződés elválaszthatatlan részét képező, a **L Zrt.** hitelezési tevékenységére vonatkozó HIT3/2008.11.01. számú üzletszabályzata tartalmazza. A kölcsönbevevő kijelentette, hogy az egyedi kölcsönszerződésben, az annak elválaszthatatlan részét képező opciós és adásvételi szerződésben, valamint az üzletszabályzatban foglaltakat megismerte, megértette és azokat a szerződés aláírásával magára nézve kötelezőnek ismerte el.

A felek a kölcsönszerződés megkötésével egyidejűleg a kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettségek biztosítására opciós jogot alapítottak a hitelező javára a pénzkölcsön felhasználásával megvásárolt gépjárműre. A felperes a teljesítést elmulasztotta, ezért az alperes a szerződést felmondta. A felülvizsgált elszámolás során az alperes az induló ügyleti kamatot 20,06 %-ban vette figyelembe.

A felperes keresetében a kölcsönszerződés érvénytelenségére alapítottan a szerződés érvényessé nyilvánítását, az abból eredő elszámolás következményeként az alperes 174.827 forint túlfizetés visszafizetésére kötelezését kérte. A szerződés érvénytelenségének okát abban jelölte meg, hogy a kölcsönszerződés nem tartalmazza az ügyleti kamat éves százalékos mértékét, a kölcsönösszeg devizában meghatározott mértékét, valamint azokat az okokat, amelyek alapján a THM megváltoztatható, amely miatt a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: régi Hpt.) 213.§ (1) bekezdés *a), b), c) és d)* pontjai alapján semmis. Hivatkozott arra is, hogy a szerződés jogszabály - a régi Hpt. 77.§ (1) és 78.§ (1) bekezdése - megkerülésével jött létre, ami miatt a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959. évi Ptk.) 200.§ (2) bekezdése alapján semmis. Az árfolyamkockázat áthárítását tartalmazó szerződési feltételeket tisztességtelenség okán tartotta érvénytelennek. Hivatkozott továbbá arra, hogy a kölcsönszerződést a hitelező részéről arra nem jogosult személy írta alá. Keresetét a 2016. szeptember 14. napján megtartott tárgyaláson megváltoztatta, és kérte az alperesnek a **XXX-000** forgalmi rendszámú **O** típusú személygépkocsi törzskönyvének kiadására kötelezését. Az opciós szerződés ugyanis öt év elteltével megszűnt, az alperes pedig egyéb jogcímen a törzskönyv birtokban tartására nem jogosult.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Viszontkeresetet terjesztett elő, amelyben az ügyleti kamat éves százalékos mértékének hiányából eredő semmisség jogkövetkezményeként a

szerződés érvényessé nyilvánítását kérte az induló ügyleti kamat éves százalékos mértékének 20,07 %-ban történő megállapításával.

Az elsőfokú bíróság ítéletében a felek 2009. január 21-én kelt ... számú kölcsönszerződését érvényessé nyilvánította azzal, hogy az induló ügyleti kamat mértékét 20,06 %-ban határozta meg. Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül adja ki a felperesnek a **XXX-000** forgalmi rendszámú **O** típusú gépjármű törzskönyvét. A keresetet és a viszontkeresetet ezt meghaladóan elutasította, az alperest az állam javára 36.000 forint le nem rótt kereseti illeték megfizetésére kötelezte. Úgy rendelkezett, hogy a felperes pártfogó ügyvédjének díját 50 %-ban az alperes, 50 %-ban az állam viseli, míg a felek a költségeiket maguk viselik.

A felperes által felhívott egyes körülmények folytán felmerült a szerződés létrejöttének kérdése, ezért az elsőfokú bíróság a 2/2010. (VI. 28.) PK vélemény 6. pontjára figyelemmel elsőként ebben a kérdésben foglalt állást. Értékelte, hogy a szerződésből kitűnően azt a **K** Kft. ügyvezetője a hitelező megbízottjaként, a hitelezőként megjelölt alperesi jogelőd képviselőjében eljárva írta alá. Az alperes igazolta, hogy jogelődje erre az eljárásra az együttműködési megállapodásban meghatalmazta a képviselőt. Hangsúlyozta az elsőfokú bíróság, hogy az 1959. évi Ptk. 205. § (1) és (2) bekezdése alapján a szerződés létrejöttéhez a kölcsön összegének és a kölcsönvevő felperes ügyleti kamatfizetési kötelezettségét is magában foglaló visszafizetési kötelezettségnek a meghatározása volt szükséges. Az egyedi szerződés tartalmazta a kölcsön összegét, a felperes által visszafizetendő ellenszolgáltatás összegét, így a kölcsönszerződés létrejött, ezért az elsőfokú bíróság a továbbiakban a felperes által felhívott semmisségi okokat vizsgálta.

Rögzítette az elsőfokú bíróság, hogy a régi Hpt. 213.§ (1) bekezdés c) pontja megkövetelte a kamat éves százalékos mértékének szerződésben való feltüntetését. Ennek elmulasztása a perbeli esetben a szerződés semmisségét eredményezte. A jogkövetkezmény alkalmazása során az elsőfokú bíróság a 6/2013. számú PJE határozat 4. pontja alapján törekedett az érvénytelenség okának kiküszöbölésére és a szerződés érvényessé nyilvánítására. Vizsgálta, hogy az érvénytelenségi ok folytán előállt érdeksérelem a feleknek a szerződés rendelkezései alapján megállapítható ügyleti akaratára is tekintettel kiküszöbölhető-e. Ennek során abból indult ki, hogy az induló ügyleti kamat százalékos formában történő rögzítése nélkül is meghatározták a felek a kamat számításának módját, egyfelől a kölcsönösszeg és az alperes által a szerződéskötéskor irányadó kamat és árfolyam figyelembevételével kiszámított összes ellenszolgáltatás meghatározásával, másfelől azzal, hogy az üzletszabályzat tartalmazta a kamatra, a mértékadó kamatlábra, a kamatváltozás törlesztőrésze gyakorolt hatására vonatkozó szabályokat, mindezek számításának képletét. Az alperes jogelődje így biztosította, hogy az induló kamat a szerződés és az üzletszabályzat alapján meghatározható legyen, amire figyelemmel az ügyleti kamat tekintetében a szerződés megfelelt a régi Hpt. 210.§ (2) bekezdésében foglalt követelményeknek.

Kiemelte az elsőfokú bíróság, hogy az alperes az ellenkérelméhez csatolt levezetésében az üzletszabályzatban meghatározott képlet alapján végezte el az induló ügyleti kamat százalékos mértékének számítását, amiből levonható az a következtetés, hogy a 20,07% induló ügyleti kamatmérték felelt meg a felek szerződéses ügyleti akaratának. Emellett az elsőfokú bíróság jelentőséget tulajdonított annak, hogy a kamat százalékos mértéke hiányából eredő érvénytelenségi ok jogkövetkezményét a jogalkotó is rendezte a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvényben (a továbbiakban: DH2 törvény) előírt felülvizsgált elszámolás szabályainak a megalkotásával. Az elszámolást a DH2 törvény 16.§ (2) bekezdése

alapján a Magyar Nemzeti Bank Elnökének 42/2014. (XI.7.), 54/2014. (XII.10.) és az 55/2014. (XII.10.) MNB számú rendeleteiben meghatározott tartalommal, formában és számítási móddal kellett elkészíteni. Az elszámolásnak tartalmaznia kellett a kölcsön induló ügyleti kamatának százalékos mértékét, amit az alperes 20,06%-ban tüntetett fel. Az induló ügyleti kamat százalékos mértékére is kiterjedő elszámolást a felperes a DH2 törvény által meghatározott eljárásokban vitathatta. Ezzel a lehetőséggel nem élt, az elszámolás felülvizsgálnak minősül és a DH2 törvény 29. §-a értelmében annak eredménye a jelen perben már nem vitatható. Az elsőfokú bíróság a fentiekre figyelemmel az ügyleti induló kamatláb hiányából eredően érvénytelen szerződés érvényessé nyilvánítása során az alperes által készített és felülvizsgálnak minősülő elszámolásban feltüntetett induló ügyleti kamat mértéket meghatározva orvosolta a szerződés érvénytelenségéhez vezető hiányt.

A régi Hpt. 213. § (1) bekezdés *b)* és *d)* pontja kapcsán az elsőfokú bíróság arra hivatkozott, hogy a szerződés tartalmazta az éves, százalékban kifejezett teljes hiteldíj mutatót. Az üzletszabályzat I.27. pontja részletezte, hogy az magában foglalja a hitelminősítési díjat, valamint a kamatot úgy, hogy a törlesztőrészek forintban, a szerződéskötést megelőző tíz napnál nem régebbi árfolyamon vannak figyelembe véve. Az alperes a THM számítása során figyelmen kívül hagyott, a szerződésszegő magatartásból vagy többszolgáltatásból fakadó fizetési kötelezettséget az üzletszabályzatban, illetve a hirdetményében rendezte, a teljes hiteldíj mutató meghatározása a betéti kamat, az értékpapírok hozama és a teljes hiteldíj mutató számításáról és közzétételéről szóló 41/1997. (III. 5.) Korm. rendelet 1.§ (4) bekezdése megfelelő alkalmazásával történt. Rámutatott az elsőfokú bíróság, hogy az árfolyamrés kikötését érvénytelennek vélelmezte a jogalkotó, a jogkövetkezményt a DH2 törvény szerinti elszámolással levonta, így a felek szerződését már nem lehet érvénytelennek tekinteni abból az okból, hogy a különmű árfolyamok alkalmazásából eredő költségeket a szerződés nem határozza meg.

A régi Hpt. 213. (1) bekezdés *a)* pontja alapján sem látta fennállónak a kölcsönszerződés semmisségét az elsőfokú bíróság, miután az tartalmazta a szerződés tárgyát. Az alperesi jogelőd által megismerhetővé tett és a felperes kifejezett nyilatkozatával elfogadott üzletszabályzat I.24. pontja a I.22. ponttal együtt világosan és érthetően meghatározta a mértékadó árfolyamot, erre figyelemmel az 1/2016 számú Polgári jogegységi határozatban előírt feltétel megvalósulását állapította meg az elsőfokú bíróság.

Az árfolyamkockázat viselésével összefüggésben arra következtetett az elsőfokú bíróság, hogy az egyedi kölcsönszerződésben svájci frankban megjelölt mértékadó devizanem folytán, az üzletszabályzat V.5. pontja alapján a felperesnek tudnia kellett, hogy ő vállalja a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatot. Azt, hogy a svájci frank árfolyama szélsőséges mértékben is megnövekedhet, az üzletszabályzat I.23. pontja jelezte, míg a normál devizakonstrukció és az arra vonatkozó részletszabályok, az üzletszabályzat I.17., I.22., I.24., I.25.*b)* pontjai alapján egyértelműnek kellett lennie a felperes számára, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázat fennáll, a kedvezőtlen irányú változás kockázata őt terheli és mindez megnövelheti az általa az alperesnek teljesítendő ellenszolgáltatás összegét. Az I.25. *b)* pontja külön is kifejezte a felperes fizetési kötelezettségének a deviza alapú kölcsönzés lényegéből fakadó változását, azt, hogy az árfolyamváltozás maga után vonja a fizetési kötelezettség változását is. Az adott rendelkezés világosságát, érthetőségét nem érintette a Kamatváltozás II. fogalma, miután az a megnevezését követően zárójelben tartalmazta az árfolyamváltozás kifejezést és a tartalmából egyértelműen megállapítható volt, hogy az a fizetési kötelezettség árfolyamváltozásból adódó módosulását szabályozza.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a kellő figyelmességgel és körültekintéssel átolvasott egyedi szerződés és üzletszabályzat fent megjelölt szerződési rendelkezései alapján a kölcsönbevevő fogyasztónak fel kellett ismernie, hogy fizetési terhei előre nem látható mértékben is megnövekednek. A felperes személyes előadásával szemben nem volt a szerződésnek olyan rendelkezése, amiből alapos következtetést lehetett volna levonni arra, hogy a fizetési kötelezettség nem növekedhet.

A törzskönyv kiadására irányuló kereset kapcsán az elsőfokú bíróság abból indult ki, hogy az alperest illető vételi jog a szerződéskötéstől számított öt év elteltével, vagyis 2014. január 21-én megszűnt. Az opciós szerződésből és az üzletszabályzatból az a következtetés vonható le, hogy a törzskönyv alperes részére történő megküldésével és a törzskönyv birtoklásának jogával kizárólag az alperes vételi jogát kívánták biztosítani, az atipikus biztosítékként egyértelműen nem került kikötésre, ezért az alperes a törzskönyv kiadására köteles.

Az ítélet ellen mindkét fél fellebbezéssel élt.

A felperes kérte az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a kereseti kérelme teljesítését. Fellebbezését azzal indokolta, hogy a perbeli szerződés esetében nem csak a kamat százalékos mértéke, hanem annak összegszerűsége is ismeretlen, az árfolyamváltozás miatt még a kezdő törlesztőrészlet sem fogadható el. Álláspontja szerint nem tisztázott, hogy a törlesztőrészletek tőkerészt, kamatot és kezelési költséget, vagy csak tőkerészt és kamatot tartalmaznak. Az összes törlesztőrészletként feltüntetett összegből nem lehet levonással meghatározni a kölcsön összegét, a kamat az üzletszabályzatban leírtak alapján sem állapítható meg. Egyértelműnek találta, hogy a felek a kamat mértékében, mint lényeges kérdésben nem állapodtak meg, így az 1959. évi Ptk. 205.§ (2) bekezdése értelmében a szerződés érvényesen nem jött létre. Ezen túlmenően a régi Hpt. 213.§ (1) bekezdés c) pontja alapján semmis, mert nem tartalmazza a kamat százalékos mértékét. Érvénytelenség esetén a kölcsön összegét egyenértéki (törvényes kamattal) kell visszafizetni, a törvényes kamat a jegybanki alapkamat, amit a DH2 törvény 5.§ (4) bekezdésének rendelkezése is megerősít. Vitatta az ügyleti kamat meghatározását azért is, mert a kamat a futamidő alatt csökkent, a 20 % feletti ügyleti kamat deviza alapú kölcsönügylet esetében eltúlzott mértékű, a forintalapú kölcsönügyletek azonos kölcsöncél esetében alkalmazott kamatait is meghaladja. Elfogadhatatlannak tartotta azt a hivatkozást, hogy az elszámolás elleni panasz hiányában az elszámoló levélben leírtakat teljes egészében elfogadta volna. Álláspontja szerint panaszt az nyújthatott be, aki a tisztességtelenül felszámított összeg mértékét kifogásolta, és az azzal kapcsolatos hibát számítással is alá tudta támasztani. Ha a tisztességtelenül felszámított összeg mértékét nem vitató adósok nem értettek egyet a kimutatott tartozás összegével, az nem képezhetette az elszámolással kapcsolatos panasz tárgyát. Az érvénytelenségi per bizonyítja, hogy az elszámoló levél minden adatával a maga részéről nem értett egyet.

Változatlanul állította, hogy a szerződés részleges érvénytelenségét az is megalapozza, hogy a hitelező nem tájékoztatta az árfolyamkockázattal kapcsolatosan. A finanszírozó cég esetében a külön jogszabályban meghatározott személyi feltételek (szakismeret) nem álltak fenn, a szerződés megkötésekor hatályos Ptk. 205.§ (3) bekezdésében leírt tájékoztatási kötelezettségnek sem tudott eleget tenni, a szerződést e jogszabályhely megkerülésével kötötték, ami az 1959. évi Ptk. 200.§ (2) bekezdés alapján önmagában megalapozza a szerződés semmisségét. A jogszabály megkerülését támasztja alá az is, hogy a hitelező nem győződött meg a kihelyezés megalapozottságáról (rég Hpt. 77.§ (1) bekezdés). Fenntartotta azt a jogi álláspontját, hogy mivel az alperes a rendelkezésére bocsátott forint összeg folyósítás időpontjában érvényes devizaárfolyam alapján számított deviza ellenértékét követeli, az ügylet túlmutat a pénzkölcsönzés polgári jogi szabályain. A pénzügyi

vállalkozás jogalap nélkül gazdagodott, az ügyletnek nem kapcsolható árfolyamváltozást fizettetett meg.

A felperes a fellebbezési tárgyaláson kérte a per tárgyalásának felfüggesztését az Európai Unió Bírósága előtt .../17. számon folyamatban lévő előzetes döntéshozatali eljárás befejezéséig. Kérelmét a másodfokú bíróság elutasította.

Az alperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával a **XXX-000** forgalmi rendszámú **O** típusú személygépkocsi törzskönyvének kiadása iránti kereset elutasítását kérte. Fellebbezésében arra hivatkozott, hogy egyrészt opciós jogával a határidőn belül élt, így mint tulajdonos jogszerűen tartja birtokában a gépkocsi törzskönyvét, másrészt a kölcsönszerződés atipikus biztosítékaként kötötték ki a törzskönyvnek a hitelező birtokába adását, a felperes nem tett eleget a kölcsönszerződésből eredő valamennyi kötelezettségének, így nem kérheti jogszerűen a törzskönyv kiadását sem.

A peres felek fellebbezési ellenkérelme az ellenérdekű fél fellebbezésével érintett részében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult.

A felperes fellebbezése alaptalan, míg az alperes fellebbezése érdemben nem bírálható el, mert a felperes gépjármű törzskönyvének kiadása iránti keresete meg nem engedett keresetváltoztatás.

A keresetváltoztatás a kereseti kérelem megváltoztatása, amely általában, de nem szükségszerűen együtt jár a kereset tárgyának, vagyis a keresettel érvényesített jognak, illetve a kereset alapjának, a kereseti tényállásnak a megváltoztatásával. A Pp. 146.§ (1) bekezdésének főszabálya szerint a felperes keresetét az elsőfokú ítélet hozatalát megelőző tárgyalás berekesztéséig bármikor megváltoztathatja. Kötelező jogi képviselő esetén azonban a Pp. 146/A.§ (1) bekezdése értelmében szigorúbb szabályok érvényesülnek, a felperes keresetét csak az alperes érdemi ellenkérelmének előadását követő harminc napon belül változtathatja meg.

A felperes 2011. január 2. napján nyújtott be keresetet a ...i Járásbíróságon, amelyben a perbeli kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását kérte a Hpt. 210.§ (1) bekezdése és a Hpt. 213.§ (1) bekezdés *b)*, *c)*, *d)* és *e)* pontjai alapján. Ideiglenes intézkedés iránti kérelmet is előterjesztett, amelyben az alperesnek a gépjármű visszavételétől való eltiltását kérte. Utóbb ezt a kérelmét nem tartotta fenn. A 2014. június 4. napján megtartott tárgyaláson a felperes előadta, hogy az árfolyamrés tisztességtelenségére is kíván hivatkozni, ezért a ...i Járásbíróság a 2014. június 4. napján kelt 17.P.20.007/2014/9. számú végzésével a keresetlevelet a ...i Törvényszékhez tette át. Ai Törvényszék a 2014. június 28. napján kelt 15.P.20.654/2014/2. számú végzésével az eljárást a DH2 törvény 16.§-a alapján felfüggesztette. A felperes 2015. március 17. napján - jogi képviselőjének közreműködése nélkül - a **XXX-000** forgalmi rendszámú **O** típusú személygépkocsi törzskönyvének kiadása iránt keresetet terjesztett elő. A felperesnek azonban ez a perbeli nyilatkozata több okból is hatálytalan. Egyrészt a szerződési feltételek tisztességtelensége is a per tárgya volt, vagyis a Pp. 73/A.§ (1) bekezdés *b)* pontja alapján a jogi képviselő kötelezővé vált, így a jogi képviselő nélkül eljáró felperes keresetmódosítása a Pp. 73/B.§ (1) bekezdése alapján hatálytalan volt. De hatálytalan volt azért is, mert a Pp. 155.§ (2) bekezdése értelmében a felfüggesztés tartama alatt a felek által teljesített minden perbeli cselekmény hatálytalan.

A felfüggesztés megszüntetését követően a felperes a DH2 törvény 37.§-a szerint pontosított keresetét 2016. április 1. napján terjesztette elő, amelyben a szerződés létre nem jöttének, illetve érvénytelenségének megállapítását, az érvénytelen szerződés határozathozatalig terjedő hatályossá

nyilvánítását, és az alperesnek 174.827 forint túlfizetés megtérítésére kötelezését kérte. Beadványában hangsúlyozta, hogy minden más korábbi keresetétől eláll, azokat a továbbiakban nem tartja fenn, a peres eljárás tárgyát csak a beadványában foglalt kereseti kérelmek képezik.

Az alperes ellenkérelmét 2016. június 16. napján terjesztette elő, amelyet a felperes részére az elsőfokú bíróság a 2016. június 22. napján megtartott tárgyaláson kézbesített. Ehhez képest - a felperes számára kedvező értelmezést, és az alperes érdemi ellenkérelmének a DH2 törvény 37.§-a szerinti keresetpontosítást követően előterjesztett ellenkérelmet tekintve - harminc nap állt rendelkezésére a Pp. 146/A.§ (2) bekezdésére figyelemmel, hogy keresetét megváltoztassa. Ez a határidő - a Pp. 104/A.§ (1) bekezdésére is figyelemmel - 2016. augusztus 29. napján lejárt, ezért a felperes 2016. szeptember 14-i tárgyaláson előterjesztett keresetváltoztatása meg nem engedett keresetváltoztatásnak tekinthető, amit az elsőfokú bíróságnak a Pp. 146/A.§ (6) bekezdése alapján végzéssel el kellett volna utasítania.

Nem értett egyet a másodfokú bíróság azzal az érveléssel, hogy a felperes 2016. április 1. napján előterjesztett keresetpontosítása magában foglalta a gépjármű törzskönyvének kiadása iránti keresetet is. A Pp. 121.§ (1) bekezdés *e*) pontjából következően a kereseti kérelem a bíróság döntésére irányuló határozott kérelem. A felperes hivatkozott beadványának 7. oldalán nem vitásan foglalkozott az opciós szerződéssel és adásvételi szerződéssel, kitért arra, hogy a törzskönyvet a hitelező jogosulatlanul tartja magánál, azonban ezzel kapcsolatosan kereseti kérelmet nem terjesztett elő.

Miután az elsőfokú bíróság a meg nem engedett keresetváltoztatás érdemi vizsgálat nélküli elutasítását elmulasztotta, a másodfokú bíróság a Pp. 130.§ (1) bekezdés *h*) pontjának és a Pp. 157.§ *a*) pontjának megfelelő alkalmazásával e kereseti kérelem tárgyában a pert megszüntette, és az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 251.§-ának (1) bekezdése alapján ebben a részében hatályon kívül helyezte.

Maradéktalanul egyetértett ugyanakkor a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság érvénytelenség kérdésében kifejtett álláspontjával és az érvénytelenség általa alkalmazott jogkövetkezményével is.

A felperes fellebbezésében megalapozatlanul hivatkozott arra, hogy a felek az ügyleti kamat mértékében, mint lényeges kérdésben nem állapodtak meg, ezért a kölcsönszerződés nem jött létre. Az elsőfokú bíróság az 1959. évi Ptk. 523.§-ának, illetve 205.§ (1) és (2) bekezdésének felhívásával helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a felek szerződési akarata az ügyleti kamatfizetési kötelezettségre kiterjedt, miután a perbeli kölcsönszerződés rögzíti a kölcsön összege mellett a felperes által fizetendő ellenszolgáltatás összegét is.

Nem vitás ugyanakkor, hogy a perbeli kölcsönszerződés - megsértve a régi Hpt. 213.§ (1) bekezdés *c*) pontjában foglaltakat - nem tartalmazza az ügyleti kamat százalékos mértékét, így semmis. A jogkövetkezmények alkalmazása során az elsőfokú bíróság helyesen vette figyelembe a 6/2013. Polgári jogegységi határozatot, amely kimondja, hogy a devizaalapú kölcsönszerződésekkel kapcsolatos jogvitákban a bíróságoknak különösen arra kell törekedniük, hogy minden lehetséges esetben kiküszöböljék az érvénytelenség okát és a szerződést érvényessé nyilvánítsák. A szerződés érvényessé nyilvánítása olyan helyzetet teremt, mintha a felek már eredetileg is érvényes szerződést kötöttek volna. A bíróság ilyen esetben a szerződés kiegészítésével az érvénytelenség folytán előállt érdeksérlelmet küszöböli ki.

A perbeli esetben az érvénytelenség okát az induló ügyleti kamat százalékos formában történő rögzítésével kellett kiküszöbölni. Ennek során az elsőfokú bíróság helytállóan abból indult ki, hogy konkrét összegben a perbeli kölcsönszerződés tartalmazta a kamat összegét, tekintetbe véve az üzletszabályzat I.15. pontjának azt a rendelkezését is, hogy a törlesztőrészlet a tőkén felül csak kamatot foglal magában. Az üzletszabályzat megadta az ügyleti kamat számításának képletét, amelyre figyelemmel az alperes a számításokat elvégezte, annak eredményét csatolta. Helyesen utalt az elsőfokú bíróság arra is, hogy a felek közötti felülvizsgált elszámolás is tartalmazza az ítéletben megállapított induló ügyleti kamatot. A felperes fellebbezésében is hivatkozott a 2015. április 25. napján kelt elszámoló levélben foglalt tisztességes kamatra. Ez az adat ugyanakkor nem az induló ügyleti kamatot, hanem a szerződés megszűnésének időpontjában alkalmazott tisztességes kamatot tartalmazta, amelynek 17,77 %-os mértéke megfelel a 2015. május 13. napján közölt részletes elszámolás I. számú mellékletében az adott időpontra megállapított kamattal, és abból az induló ügyleti kamat 20,06 %-os mértéke is következik. Mindezen adatok felhasználásával és együttes értékelésével az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg az induló ügyleti kamat mértékét.

A felek között a perbeli kölcsönszerződés a korábban kifejtettek szerint nem vitásan létrejött, annak érvényessé nyilvánítására mód nyílt, ezért a jogalap nélküli gazdagodás szabályainak alkalmazása nem merülhetett fel. A felperes fellebbezésében hivatkozott DH2 törvény 5.§-a az árfolyamrésből és az egyoldalú szerződésmódosításból származó túlfizetés elszámolásának szabályait adja meg, ez az elszámolási szabály az ügyleti kamat százalékos mértékének feltüntetéséből adódó érvénytelenség orvoslása, az érvényessé nyilvánítás mikéntjének meghatározása esetén nem alkalmazható.

Ebből következik, hogy téves a felperesnek az az érvelése, hogy jegybanki alapkamatban kellett volna az induló ügyleti kamatot is meghatározni. A Kúria Gfv.VII.30.150/2016/10. számú ítéletében a LIBOR kamat, mint referenciakamat alkalmazásával kapcsolatosan kifejtette, hogy olyan konstrukció nem volt a piacon, amely ezt tekintette volna ügyleti kamatnak, hiszen ez a profitorientált pénzügyi intézmény működési költségeit sem fedezte volna, ahogy a kölcsön nyújtásával kapcsolatos kockázatokat sem. Ez az okfejtés nyilvánvalóan a jegybanki alapkamat tekintetében is irányadó és alkalmazandó.

A tájékoztatási kötelezettség megsértéséhez sem az 1959. évi Ptk., sem pedig a régi Hpt. nem fűzi a semmisség jogkövetkezményét, így a megkötött szerződés emiatt nem ütközhet jogszabályba sem, ahogy azt a 6/2013. PJE döntés indokolásának III.3. pontja is tartalmazza. A régi Hpt. 77.§ (1) bekezdésében foglalt kötelezettség, a pénzügyi intézmény kockázatvállalásának korlátozására vonatkozó pénzügyi közjogi szabályok megszegése ugyancsak nem eredményezi az egyedi kölcsönszerződés érvénytelenségét, ahogy arra az elsőfokú bíróság is helyesen rámutatott.

Osztotta a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróságnak azt a következtetését is, hogy az árfolyamkockázat viselésének kötelezettsége az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára a perbeli szerződési feltételek alapján világos és érthető volt.

A perbeli kölcsönszerződés tartalmazza, hogy a mértékadó devizanem CHF, a kölcsönbevevő normál devizaalapú finanszírozást választott, a szerződés kiter arra is, hogy az árfolyamváltozást a kölcsönbevevő a hirdetmény szerinti gyakorisággal köteles megfizetni. A felperes személyes meghallgatása során a ...i Járásbíróságon elmondta, tisztában volt azzal, hogy svájci frank alapú a kölcsönszerződés, és látta az árfolyamváltozás lehetőségére való utalást is. Az üzletszabályzat V/5. pontja egyértelműen rögzíti, hogy amennyiben a kölcsönszerződésben megjelölt mértékadó devizanem nem magyar forint, a kölcsönszerződés devizaalapú szerződés, mely esetben a kölcsönbevevő vállalja a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő

kockázatokat. Az üzletszabályzat idézett rendelkezése, és az elsőfokú bíróság által ismertetett I.17., I.22., I.24. és I.25. b) pontok alapján az átlagos fogyasztó mércéjén keresztül megítélt felperes számára egyértelműen felismerhetőnek kellett lennie, hogy az ügyletnek árfolyamkockázata van, amely korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, és hogy az árfolyam reá nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa.

A felperes személyes meghallgatása során elmondta, hogy az üzletszabályzatot nem ismerte meg, nem olvasta el, ami azt jelenti, hogy nem az átlagfogyasztótól elvárható körületekintéssel járt el a szerződés megkötése során. Az pedig a 6/2013. PJE döntés alapján (Indokolás III.3. pont második bekezdés) is egyértelmű, hogy az árfolyamváltozás felső határáról nem kellett tájékoztatnia a pénzügyi intézménynek a felperest, miután annak nincs előre látható, kiszámítható mértéke vagy korlátja, különösen hosszabb futamidő esetén. Mindezekre figyelemmel a szerződés árfolyamkockázat viselésére vonatkozó rendelkezéseinek tisztességtelensége az 1959. évi Ptk. 209. § (5) bekezdésében foglaltakra tekintettel nem vizsgálható és nem állapítható meg.

A másodfokú bíróság a felperes tárgyalás felfüggesztése iránti kérelmének teljesítését nem találta indokoltnak. A .../17. számú ... előzetes döntéshozatali ügy, a Fővárosi Ítéltábla által kezdeményezett előzetes döntéshozatali eljárás az árfolyamkockázat kérdésével kapcsolatos, és elsősorban annak tisztázására irányul, hogy az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó és a devizahitel-szerződések egyik fő tárgyának tekinthető feltétel tisztességtelen jellege a 93/13/EGK irányelv alapján egyáltalán vizsgálható-e.

Az előzetes döntéshozatali eljárás szóban forgó kezdeményezése az irányadó nemzeti jognak, a deviza törvények rendelkezéseinek azon az értelmezésén alapul, hogy az árfolyamrésszel együtt az árfolyamkockázat viselésének kötelezettségét is előíró tisztességtelen szerződési feltétel kiesésével az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződési feltétel jogalkotási beavatkozás következtében ex tunc hatállyal vált a szerződés részévé. Az árfolyamkockázatot érintő ex tunc hatályú beavatkozásra vonatkozó, a kevesebbről a többre (az árfolyam mikénti alkalmazásából az árfolyamkockázat viselésének kötelezettségére) típusú következtetésen alapuló, közvetett értelmezéshez azonban jogalkalmazói konszenzus nem fűződik. Az előzetes döntéshozatali eljárás tárgyává tett kérdések ennek megfelelően elsődlegesen nem valamely közösségi jogi aktus, hanem a nemzeti jog értelmezését igénylik, amit az Alaptörvény 28. cikkének értelmében az uniós jog primátusának elvét nem sértve a nemzeti bíróságoknak kell elvégezniük.

Ezen túlmenően a jelen perben a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezés tisztességtelensége vizsgálhatóságának akadályaként az 1959. évi Ptk. 209. § (5) bekezdése alapján megállapítható volt, a per előkérdésének nem tekinthető, hogy a vizsgálhatóságot kizáró más jogi akadály is fennáll-e. Erre figyelemmel a per tárgyalásának felfüggesztése sem volt indokolt, míg a előzetes döntéshozatali eljárással érintett egyéb kérdések (így különösen az árfolyamrés és az árfolyamkockázat úgynevezett kumulatív hatása) a jelen perben nem merültek fel.

A másodfokú bíróság a fentiekre figyelemmel az elsőfokú bíróság ítéletét a törzskönyv kiadására vonatkozó kereseti kérelem tárgyában történt permegszüntetést, illetve hatályon kívül helyezést meghaladó fellebbezett részében a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A per részbeni megszüntetésének következményeként a felperes az elsőfokú eljárásban teljes egészben pervesztes lett (BH1980.135), ezért a Pp.78. § (1) bekezdése, valamint a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet (R.) 3. § (2) bekezdés a) pontja és 4/A. §-a alapján köteles az alperesnek 25.000 forint ügyvédi munkadíjból álló

elsőfokú perköltséget fizetni. Az alperes nem kötelezhető továbbá a feljegyzett elsőfokú eljárási illeték viselésére, ezért ez utóbbi rendelkezést a másodfokú bíróság mellőzte.

A felperes fellebbezése sikertelen volt, az alperes fellebbezése eredményre vezetett, ezért a Pp. 239.§-a folytán alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján a másodfokú bíróság a felperest kötelezte az alperes másodfokú eljárásban felmerült költségének megfizetésére, melynek összegét az R. 3. § (2) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése, 4/A. §-a alapján állapította meg, és a 3.§ (6) bekezdése alapján a másodfokú eljárásban kifejtett ügyvédi munkával arányban mérsékelte. A Pp. 86.§ (3) bekezdése szerint a költségmentesség az ellenfél javára megítélt perköltség megtérítésének kötelezettségét nem érinti.

A másodfokú bíróságnak a Pp. 239.§-a folytán alkalmazandó Pp. 87.§ (2) bekezdése alapján rendelkeznie kellett arról, hogy a felperes pártfogó ügyvédje díjának viselése melyik fél terhére esik. A pártfogó ügyvéd díjáról ezt meghaladóan, ideértve azt a kérdést is, hogy az állam a díj viselése alól a felperest mentesíti-e, a jogi segítségnyújtó szolgálat határoz.

A felperest megillető személyes költségmentesség folytán a feljegyzett fellebbezési illetéket a költségmentesség alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13.§ (1) bekezdése és 14.§-a alapján az állam viseli. Az alperes fellebbezése az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 57.§ (1) bekezdés a) pontja alapján illetékmentes volt, ezért a másodfokú bíróság a 80.§ (1) bekezdés i) pontja és a 81. § (2) bekezdése alapján rendelkezett a lerótt fellebbezési eljárási illeték visszatérítéséről, és a határozat rendelkező részének az illetékes adóhatóság részére történő megküldéséről.

Pécs, 2017. március 23.

. Kutasi Tünde s.k. a tanács elnöke, Gáspárné dr. Baranyabán Judit s.k. előadó bíró, Dr. Vogyicska Petra s.k. bíró